

TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 19-1/24-08115
Otsuse kuupäev 15.09.2024
Komisjoni koosseis Aase Sammelselg

Tarbija
Kaupleja Legal Crown Group OÜ (10569818)

Tarbija nõue Tarbija nõuab kauplejalt 1 700,00 euro tagastamist.

Resolutsioon:

Komisjon otsustas:

1. avaldus rahuldada.
2. **Osahingul Legal Crown Group tagastada tarbijale 1 700,00 (üks tuhat seitsesada) eurot.**

Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu või seda ei järgi, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Kaupleja peab 30 päeva jooksul arvates otsuse ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast teatama kirjalikult Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile otsuse täitmisest või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ära kirja maakohtule esitatud hagiavaldusest.

Asjaolud:

Pooled sõlmisid 29.septembril 2023 õigusteenuse osutamise lepingu nr 29.09.2023-373K, millega kaupleja võttis endale kohustuse osutada tarbijale õigusabi vajalike dokumentide koostamisel, mida ta saadab ajateenistusse kutsumisel enda nimel või kaupleja kaudu Kaitseressursside Ametile või teistele Eesti ametiasutustele. Lepingu järgi on õigusteenuse (koostöö) eesmärk vältida seaduslikul alusel kliendi sõjaväeteenistusse kutsumine. Tarbija võttis lepinguga kohustuse tasuda õigusteenuse eest 1 700,00 eurot.

Kaupleja esitas tarbijale arve nr 2023-25; pooled ei vaidle selles, et tarbija tasus 29.septembri 2023 maksekorraldusega kauplejale 1 700,00 eurot.

29.novembri 2023 e-kirjaga saatis tarbija kauplejale lepingust taganemise avalduse ning nõudis kauplejale üleantud tasu tagastamist. Tarbija hinnangul ei ole kaupleja lepingut kohaselt täitnud; kaupleja nõuanded on antud hilinemisega ja tekitanud tarbijale kahju. 1.detsembri 2023 e-kirjaga teatas kaupleja, et raha tagastamisele ei kuulu.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja esitatud avaldusele ei vastanud.

Komisjoni põhjendus:

Tarbijakaitseseaduse (TKS) § 51 järgi lahendatakse tarbijavaidlus poolte kirjalikult esitatud ning sekretariaadi kogutud teabe ja tõendite alusel.

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 3 p 1 järgi tekib võlasuhe muu hulgas lepingust. Tarbija on esitanud komisjonile lepingu, millel on käsunduslepingu iseloom.

Esmalt kontrollib komisjon, kas poolte sõlmitud lepingu eesmärk ja/või lepingu sisu võib olla vastuolus heade kommetega, mis toob kaasa lepingu tühisuse. Kui tehingu tühisuse aluseid ei esine, hindab komisjon, kas tarbija on lepingu kehtivalt tühistanud või lepingust taganenud või selle üles öelnud ning seejärel hindab komisjon kaupleja õigust tasule.

Komisjon selgitab, et tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 66 lg 1 järgi on heade kommete või avaliku korraga vastuolus olev tehing imperatiivselt tühine, so formaalselt eksisteeriva tehingu (lepingu) kehtivus ei sõltu poolte arusaamast.

Riigikohus on korduvalt selgitanud, et tehing võib olla heade kommetega vastuolus erinevatel põhjustel, mida ühiskonnas valitsevate arusaamade järgi võib pidada ebamoraalseteks ja taunitavateks. Tehing on vastuolus heade kommetega, kui see eksib ausalt ja õiglaselt mõtlevate inimeste õiglustunde ja väärtushinnangute ning õiguse üldpõhimõtete vastu tehingu tegemise ajal. Tehingu heade kommete vastasus võib tuleneda kas tehingu eesmärgi heade kommete vastasusest või ühe poole ebamoraalsest käitumisest tehingu tegemise eesmärgil (vt Riigikohtu otsus tsiviilasjas 3-2-1-111-08, p 23, otsus 3-2-1-83-13 p-d 13-14).

Tarbija on komisjonile esitatud avalduses selgitanud, et sõlmis kõnealuse tehingu eesmärgiga vältida seadusega ettenähtud kaitseväekohustuse täitmist.

Kaitseväekohustus, kaitseväeteenistuse ja asendusteenistuse subjektid, nende õiguslik seisund, kaitseväekohustuse täitmise korraldus ning kaitseväelaste suhtes rakendatavad ergutused, distsiplinaarvastutuse alused, distsiplinaarkaristused ja distsiplinaarmenetluse kord on reguleeritud kaitseväeteenistuse seadusega (KVTS § 1). KVTS § 2 järgi on kaitseväekohustus Eesti kodaniku kohustus osaleda riigikaitstes; kaitseväekohustus on kaitseväekohustuslasel, kelleks on muu hulgas kutsealune. Pooled ei vaidle selles, et tarbija oli lepingu sõlmimise ajal kaitseväekohustuslane, kellel lasus kohustus seaduses ettenähtud tingimustel ja korras teha läbi kaitseväeteenistus (KVTS § 5). Kaitseväekohustus on suunatud Eesti Vabariigi ja Eesti põhiseadusliku korra kaitsmisele; kaitseväelaselt eeldatakse ohverdusi isamaa eest ning oma kohustuse täitmist kogu mõistuse ja jõuga (vt KVTS § 10 jt).

Komisjoni hinnangul sõlmis tarbija vaidlusaluse lepingu eesmärgiga, mis on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseadusega (vt preambul ja § 1) ja kaitseväeteenistuse seadusega. Komisjon peab vajalikuks juhtida tähelepanu karistusseadustiku §-le 440, mille järgi on kaitseväeteenistusest

kõrvalehoidumine endale vigastuse tekitamise või tekitada laskmise, haiguse simuleerimise, dokumendi võltsimise või muu pettusega kuritegu.

Komisjoni hinnangul mõistsid mõlemad lepingu pooled tarbija eesmärki sarnaselt ning kaupleja ettevalmistatud tüüptingimustel lepingu sõlmimisega kohustus kaupleja oma tegevusega toetama tarbija eesmärgi (soov vältida kaitseväeteenistust) realiseerumist. Komisjoni arusaama ei kummuta lepingus sisalduvad formaalsed viited tegutsemisele vaid seaduslikul alusel.

Kaupleja tegevus lepingu ettevalmistamisel ja sõlmimisel viitab ka tarbija kogenumatuse ärakasutamisele. Kaupleja nõudis tarbijalt tasu maksmist täies ulatuses ettemaksuna; tarbija selgituste järgi kaupleja lepingus kokkulepitud teenust ei osutanudki. Komisjonile esitatud 29.novembri – 1.detsembri 2023 e-kirjavahetuses ei ole kaupleja tarbija sellekohaseid etteheiteid kummutanud. Komisjon juhib tähelepanu tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) §-le 138, mille järgi ei ole lubatud õiguste teostamine sellisel, et selle eesmärgiks on kahju tekitamine teisele isikule.

Komisjonile ei ole esitatud tõendeid, millest saaks järeldada, et kaupleja on käsundisaajana selgitanud tarbijale kaitseväeteenistusega seonduvate õigusaktide sisu. Kaupleja ei ole selgitanud tarbijale kaitseväeteenistuskohustuslaste tegevuseks ettenähtud tervisenõudeid ega ka vastavate õigusaktide olemasolu (vt KVTs alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse ja kaitseministri määrused), sh võimalust vastavate eelduste olemasolul läbida asendusteenistus. Kaupleja on lepingu ettevalmistamisel kogunud ning levitanud kaitsevækohustuse täitmisest kõrvalehoidmisel kasutatud praktikat (koostanud toimingute algorütm), millega on eksinud ausalt ja õiglaselt mõtlevate inimeste õiglustunde ja väärtushinnangute ning õiguse üldpõhimõtete vastu.

Komisjon selgitab kauplejale, et tarbijalepingu sõlmimisel tuleb kauplejal järgida tarbijakaitseaduses ja võlaõigusseaduses ettenähtud selgituste andmise kohustust; kauplejalt eeldatakse oma tegevusvaldkonna tundmist ja asjatundlikkust. Kaupleja ei ole tõendanud, et oleks tarbijale selgitanud kaitseväärtuse põhjusest kõrvalehoidmisega kaasneva võivaid tagajärgi.

Heade kommete vastasuse hindamisel tuleb lähtuda kõigist asjaoludest kogumis, sh lepingu sõlmimise eesmärk, asjaolud, poolte ettekujutusi ja ajendid ning eesmärgid. Komisjoni hinnangul oli kõnealuse lepingu eesmärgiks ja sisuks kaitseväeteenistusest kõrvale hoidmine Kaitseressursside Ameti ja / või meditsiinitöötajate eksitamise ja kontaktide vältimise abil, mis on vastuolus inimeste õiglustunde ja väärtushinnangute ning õiguse üldpõhimõtetega. Seega on tegemist tühise tehinguga TsÜS § 86 lg 1 tähenduses. TsÜS § 84 lg 1 järgi ei ole tühisel tehingule algusest peale õiguslikke tagajärgi ning komisjon sellisele tehingule otsust rajada ei saa. Seega ei oma vaidluse lahendamisel tähendust lepingust taganemisega (vt 29.11.2023 e-kiri) seonduvat, kuna formaalselt eksisteerivast lepingust õigussuhet ei tekkinud.

Eelnevat kokku võttes märgib komisjon, et tühisest tehingust ei tekkinud kauplejal tasunõuet. Tühise tehingu alusel saadud kuulub üleandjale tagastamisele vastavalt alusetu rikastumise sätetele. VÕS § 1028 lg 1 järgi võib isik, kes on rikastanud teist isikut olematu kohustuse täitmisega, saajalt üleantu tagasi nõuda, kui ei seadusega ei ole tagasinõuet piiratud.

Kaupleja ei ole esile toonud asjaolusid, mis piiraks üleantu tagastamise kohustust; tasu tagasinõudest keeldumisel ei saa tugineda tühise lepingu tingimustele. Kaupleja ei ole tõendanud, et oleks tarbijale tsiviilkäibes lubatavat teenust osutanud. Komisjonile esitatud tõendite järgi ei ole

kaupleja andnud tarbijale selgitusi kaitseväteenistuse ja kaitseväekohustuslase õiguste ja kohustuste kohta. Komisjoni arvates ei saa olla väärtust nõuannetel, mis on tarbijale antud meditsiiniastutuste ja Kaitseväeressursside Ameti eksitamise eesmärgil ja mille sisu ja eesmärk on vastuolus heade kommetega.

Seega on tarbija nõue kauplajale üleantu tagastamises põhjendatud ja tuleb rahuldada.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Aase Sammelselg

/allkirjastatud digitaalselt/